

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 53

Том 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

Головний редактор:

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Члени редакційної колегії:

Байша Кіра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету

Благуна Наталія Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Боровик Людмила Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Міжнародної кадрової академії, доцент кафедри теорії і методики журналістської творчості Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Запорізького національного технічного університету

Галацин Катерина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови технічного спрямування № 2 Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Козяр Микола Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної механіки, інженерної графіки та машинознавства Національного університету водного господарства та природокористування

Кочарян Артур Борисович – кандидат педагогічних наук, доцент, радник Міністра освіти і науки України

Кузьменко Ольга Степанівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізико-математичних дисциплін Льотної академії Національного авіаційного університету, старший науковий співробітник Національного центру «Мала академія наук України»

Невмержицька Олена Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пермінова Владислава Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу проектного управління ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, член-кореспондент НАПН України

Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан соціально-психологічного факультету Херсонського державного університету

Шкабаріна Маргарита Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, завідувач кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Гражісене Віталія – доктор педагогічних наук, завідувач відділу якості освіти Вільнюської академії мистецтв (Вільнюс, Литовська Республіка)

Конрад Яновський – PhD, ректор Економіко-гуманітарного університету у Варшаві (Варшава, Республіка Польща)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 11 від 28.11.2022 року)

**Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта,
013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта, 015 – Професійна освіта
(за спеціальностями), 016 – Спеціальна освіта)
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

Науковий журнал «Інноваційна педагогіка» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 22897-12797P від 02.08.2017 року)

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32782/2663-6085>

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Поліщук Н.В. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ УСВІДОМЛЕННЯ ТА ВИРАЖЕННЯ КУЛЬТУРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРЕДМЕТА «ТЕХНОЛОГІЇ»: СУЧАСНИЙ СТАН Й ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ.....	9
Садов'як О.Д. ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА МЕТОДИКОЮ CLIL.....	15
Semyda O.V., Guryeyeva L.V., Akhmad I.M. SOFT SKILLS DEVELOPMENT FOR ESP CLASS IN DISTANCE MODE.....	19
Смагіна Т.М. НАСКРІЗНІ МАРКЕРИ ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДЕРЖАВНОМУ СТАНДАРТІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	23
Цегельник Т.М., Мельничук Р.А. ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСАХ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА.....	28
Червінко Є.О. ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОЕКТНОГО МЕТОДУ МІЖ ДВОМА ВНЗ УКРАЇНИ.....	32
Чернишова Н.В. ЗАСТОВУВАННЯ МЕТОДИКИ CLIL НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗІ СТУДЕНТАМИ ВІДДІЛЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ІНФОРМАТИКИ.....	37
Шаран О.В., Шаран В.Л., Данканич Е.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДІЯЛЬНІСНО-ІГРОВОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	41
Ярних Т.Г., Рухмакова О.А., Олійник С.В., Буряк М.В. МЕТОДОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНОЇ КОМПОНЕНТИ «СУЧАСНА ФАРМАЦЕВТИЧНА РОЗРОБКА».....	45
РОЗДІЛ 2. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА	
Кулешова В.В., Мальована В.В., Самойлова І.В. ОСВІТНЯ ТРАЕКТОРІЯ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ.....	49
Середа І.В., Лубова Л.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ДИЗАРТРІЄЮ.....	53
Хомик Т.В., Суховець Н.М. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРІОТЕРАПІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ФОРМУВАННЯ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ.....	57
Цехмістро О.В., Мальцева О.Г. КОМПЛЕКСНІСТЬ ПІДХОДІВ У ПОДОЛАННІ ЗАЇКАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	63
Шрамко Т.В., Таран О.П. ЗАСОБИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ОПТИКО-ПРОСТОРОВИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИСГРАФІЄЮ.....	67
РОЗДІЛ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	
Лашта Р.Б., Береза Р.П., Тицький І.А., Лашта О.О. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	73

Лимар Л.В. ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ТА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ ГАЛУЗИ ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я.....	80
Лукашова Т.Д., Удовиченко О.М., Шищенко І.В. НАВЧАЛЬНІ ВІДЕО ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ОСВІТНІЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	85
Магда П.М. ДО ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ».....	89
Мельник Н.І., Ковтун О.В., Лузік Е.В., Ладугубець Н.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІСЛЯ ПАНДЕМІЇ ТА В УМОВАХ ВІЙНИ: МОНІТОРИНГОВИЙ ЗРІЗ ¹	93
Онищенко Н.П., Світак В.В. ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ ПРОБЛЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У НАВЧАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.....	104
Парфьонова О.В., Сукнов М.П. ВИВЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ ЗІ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ.....	110
Попков Б.І. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ»	114
Скляр О.С. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СЛІДЧИХ.....	119
Смородська М.М., Смородський В.І. РЕФЛЕКСІЯ В АСПЕКТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	124
Стечкевич О.О. ФІЛОСОФСЬКО-СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА.....	129
Туманова Ю.В. СТАН СФОРМОВАНOSTІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ.....	135
Cherednichenko H.A., Nykytenko O.V. IMPLEMENTATION OF THE MODEL OF CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING FOR STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALITIES.....	140
Черчата Л.М., Король Л.Л. ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ КОМПЕТЕНЦІЙ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	146
Шевчук П.С. ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ ДО РОБОТИ З ФОЛЬКЛОРНИМИ КОЛЕКТИВАМИ: ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД.....	151
Шліхтенко Ю.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	156
Шоробура І.М. ОСВІТНІЙ ХАБ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	161

РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ**Жабенко О.В.**РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ:
МЕХАНІЗМ АДАПТАЦІЇ НА ПОСАДІ165**Калашник Д.С., Ткаченко Л.П., Коваленко Н.Д.**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ (УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД)..... 169

**РОЗДІЛ 5. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ****Вакалюк Т.А., Спірін О.М., Нікітчук Т.М., Морозов А.В.**ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ПРОЕКТУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....173**Вощевська О.В., Тронь Т.В., Книш С.І., Кібенко Л.М.**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ
У КОНТЕКСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....177**Дроздова К.В., Кучеренко Г.В.**ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ.....182**Мусоріна М.О., Лихогляд К.А.**ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З УПРАВЛІННЯ МОРСЬКИМИ СИСТЕМАМИ ТА КОМПЛЕКСАМИ.....186**Сімічева Ю.М.**ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....190**Спірін О.М., Олійник В.В., Антощук С.В., Кондратова Л.Г., Гущина Н.І.**ЗМІСТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
З ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСІВ GOOGLE WORKSPACE FOR EDUCATION.....196**Шелевер О.В., Тенькова З.Ю., Мазур Ю.В.**ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....204

CONTENTS

**SECTION 1. THEORY AND METHODOLOGY OF TEACHING
(IN THE FIELDS OF KNOWLEDGE)****Polischuk N.V.**FORMATION OF COMPETENCE OF AWARENESS AND EXPRESSION OF CULTURE IN CLASSES
ON THE SUBJECT "TECHNOLOGY": CURRENT STATE AND FEATURES OF IMPLEMENTATION.....9**Sadoviak O.D.**FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN STUDENTS OF PEDAGOGICAL COLLEGE
DURING STUDYING OF ENGLISH LANGUAGE ACCORDING TO METHODOLOGY CLIL..... 15**Semyda O.V., Guryeyeva L.V., Akhmad I.M.**

SOFT SKILLS DEVELOPMENT FOR ESP CLASS IN DISTANCE MODE.....19

Smahina T.M.CROSS-CUT MARKERS OF THE POTENTIAL OF CIVIC COMPETENCE IN THE STATE STANDARD
OF THE BASIC SECONDARY EDUCATION..... 23**Tsehelnyk T.M., Melnychuk R.A.**INTERACTION OF PARTICIPANTS OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN INCLUSIVE CLASSES
OF PRIMARY EDUCATION ON THE BASIS OF PARTNERSHIP PEDAGOGICS.....28**Chervinko Ye.O.**THE PRACTICE OF IMPLEMENTING INTERDISCIPLINARY PROJECT METHOD
BETWEEN TWO HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS IN UKRAINE.....32**Chernyshova N.V.**IMPLEMENTATION OF THE CLIL METHODOLOGY IN ENGLISH LANGUAGE CLASSES
WITH THE STUDENTS OF THE DEPARTMENT
OF THEORETICAL AND APPLIED INFORMATICS..... 37**Sharan O.V., Sharan V.L., Dankanych E.I.**FEATURES OF USING THE ACTIVITY-GAME APPROACH IN THE EDUCATIONAL PROCESS
OF ELEMENTARY SCHOOL 41**Yarnykh T.H., Rukhmakova O.A., Oliinyk S.V., Buriak M.V.**TEACHING METHODOLOGY OF THE EDUCATIONAL COMPONENT
«MODERN PHARMACEUTICAL DEVELOPMENT».....45**SECTION 2. CORRECTIONAL PEDAGOGY****Kuleshova V.V., Malovana V.V., Samoiloa I.V.**EDUCATIONAL TRAJECTURE AS A MEANS OF PROFESSIONAL TRAINING
OF SPECIAL EDUCATION SPECIALISTS IN MODERN REALITIES..... 49**Sereda I.V., Lubova L.V.**PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS
OF PRIMARY SCHOOL-AGE CHILDREN WITH DYSARTHRIA.....53**Khomyk T.V., Sukhovets N.M.**FEATURES OF THE USE OF CRYOTHERAPY IN SPEECH THERAPY WORK
ON THE FORMATION OF ARTICULATION PRAXIS IN CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE
WITH GENERAL UNDERDEVELOPMENT OF SPEECH.....57**Tsekhmistro O.V., Maltseva O.H.**COMPREHENSIVE APPROACHES TO OVERCOME STUTTERING
OF PRIMARY SCHOOL-AGED CHILDREN.....63**Shramko T.V., Taran O.P.**MEANS OF FINE ARTS AS A METHOD OF THE FORMATION
OF OPTICAL-SPATIAL REPRESENTATIONS IN CHILDREN
OF YOUNGER SCHOOL AGE WITH DYSGRAPHIA.....67

SECTION 3. THEORY AND METHODOLOGY OF VOCATIONAL EDUCATION

Lashta R.B., Bereza R.P., Tytskyi I.A., Lashta O.O. FACTORS OF INFLUENCE ON THE FORMATION OF THE CULTURE OF THE LANGUAGE OF SERVICEMEN AS A PEDAGOGICAL PROBLEM.....	73
Lymar L.V. PECULIARITIES OF ASSESSMENT OF THE ENGLISH COMMUNICATIVE ACADEMIC AND MEDICAL COMPETENCE DEVELOPED BY FUTURE MEDICAL UKRAINIAN DOCTORS OF PHILOSOPHY.....	80
Lukashova T.D., Udovychenko O.M., Shyshenko I.V. EDUCATIONAL VIDEOS AS AN EFFECTIVE EDUCATIONAL TOOL FOR PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE BACHELORS OF SECONDARY EDUCATION.....	85
Mahda P.M. BEFORE INTERPRETATION OF CONCEPT “THE VALUE ORIENTATIONS”.....	89
Melnyk N.I., Kovtun O.V., Luzik E.V., Ladohubets N.V. ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF DISTANCE HIGHER EDUCATION AFTER THE PANDEMIA AND IN THE CONDITIONS OF WAR: MONITORING SECTION.....	93
Onyschenko N.P., Svitak V.V. CONCEPTUAL AND TERMINOLOGICAL APPARATUS OF THE PROBLEMS OF INDIVIDUAL TRAINING OF SPECIALISTS IN EDUCATIONAL CENTERS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE BY MEANS OF INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES.....	104
Parfonova O.V., Suknov M.P. TEACHING GENERAL VOCABULARY TO STUDENTS OF NON-LANGUAGE DEPARTMENTS.....	110
Popkov B.I. ANALYSIS OF MODERN APPROACHES TO DEFINING THE CONCEPT OF “ENVIRONMENTAL AWARENESS OF FUTURE NAVIGATORS”.....	114
Skliar O.S. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE INVESTIGATORS.....	119
Smorodska M.M., Smorodskyi V.I. REFLECTION IN THE ASPECT OF PROFESSIONAL IMPROVEMENT OF THE FUTURE MUSIC TEACHER.....	124
Stechkevych O.O. PHILOSOPHICAL AND WORLDVIEW ASPECTS OF THE FORMATION OF THE TEACHER’S DIGITAL COMPETENCE	129
Tumanova Yu.V. STATE OF FORMATION OF INFORMATION CULTURE OF FUTURE JUNIOR BACHELORS.....	135
Cherednichenko H.A., Nykytenko O.V. IMPLEMENTATION OF THE MODEL OF CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING FOR STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALITIES.....	140
Cherchata L.M., Korol L.L. FORMATION OF ACADEMIC WRITING COMPETENCES IN STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION BY MEANS OF A FOREIGN LANGUAGE.....	146
Shevchuk P.S. PRINCIPLES OF TRAINING FUTURE TEACHERS-MUSICIANS TO WORK WITH FOLK-LORE COLLECTIVES: AN INTEGRATIVE APPROACH.....	151
Shlikhtenko Yu.V. THE EFFECTIVENESS OF THE IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL CONDITIONS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES.....	156

Shorobura I.M.

EDUCATIONAL HUB OF THE KHMELNYTSKYI HUMANITARIAN AND PEDAGOGICAL ACADEMY:
REALITIES AND PERSPECTIVES.....161

SECTION 4. THEORY AND METHODOLOGY OF EDUCATIONAL MANAGEMENT

Zhabenko O.V.

DEVELOPMENT OF THE MANAGEMENT POTENTIAL OF UNIVERSITIES OF UKRAINE:
THE MECHANISM OF ADAPTATION IN THE POSITION.....165

Kalashnyk D.S., Tkachenko L.P., Kovalenko N.D.

CURRENT ISSUES OF MODERN EDUCATION IN THE CONDITIONS OF WAR
(UKRAINIAN EXPERIENCE).....169

SECTION 5. INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION

Vakaliuk T.A., Spirin O.M., Nikitchuk T.M., Morozov A.V.

DOMESTIC EXPERIENCE IN DESIGNING AND USING
A HEALTH-PRESERVING EDUCATIONAL ENVIRONMENT.....173

Voschevska O.V., Tron T.V., Knysh S.I., Kibenko L.M.

THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES AND DIGITAL TOOLS IN THE CONTEXT
OF DISTANCE AND BLENDED EDUCATION.....177

Drozdova K.V., Kucherenko H.V.

THE VALUE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE SYSTEM
OF TRAINING SPECIALISTS IN PHYSICAL THERAPY.....182

Musorina M.O., Lykhohliad K.A.

ORGANIZATION OF EDUCATIONAL ACTIVITIES BY MEANS OF REMOTE TECHNOLOGIES
FOR FUTURE SPECIALISTS IN THE MANAGEMENT OF MARINE SYSTEMS AND COMPLEXES.....186

Simicheva Yu.M.

USAGE OF DIGITAL LEARNING TECHNOLOGIES
WHILE TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO STUDENTS
OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS190

Spirin O.M., Oliinyk V.V., Antoschuk S.V., Kondratova L.H., Huschyna N.I.

CONTENTS OF PROCESSING THE QUALIFICATIONS OF SCIENTIFIC AND TEACHING
EMPLOYEES ON THE USE OF GOOGLE WORKSPACE FOR EDUCATION SERVICES.....196

Shelever O.V., Tenkova Z.Yu., Mazur Yu.V.

DIGITAL PLATFORMS AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALITY OF TEACHING
IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION.....204

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРІОТЕРАПІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ФОРМУВАННЯ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

FEATURES OF THE USE OF CRYOTHERAPY IN SPEECH THERAPY WORK ON THE FORMATION OF ARTICULATION PRAXIS IN CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE WITH GENERAL UNDERDEVELOPMENT OF SPEECH

У статті висвітлено питання щодо особливостей формування артикуляційного праксису в дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення та використання інноваційних технологій у корекційно-розвитковій роботі з означеною категорією дошкільників. Здійснено загальний теоретичний аналіз спеціальної літератури та розглянуто сутність ключових понять дослідження «артикуляційний праксис», «артикуляційна диспраксія», «кріотерапія», а також погляди різних науковців (вітчизняних та зарубіжних) на значення цих дефініцій. Аналіз наукової джерельної бази дав змогу визначити, що дошкільникам із загальним недорозвитком мовлення притаманні труднощі: під час виконання довільних рухів органами артикуляційного апарату; утримання необхідної артикуляційної позиції; пошуку правильної артикуляції того чи того звука і його вимови; здійснення контролю над рухами органів артикуляційного апарату й послідовності їх виконання тощо. Це дало підстави для організації та проведення емпіричного дослідження, що дозволило констатувати особливості сформованості артикуляційного праксису в старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення. За вислідом отриманих даних, авторами була розроблена та апробована методика його формування засобами кріотерапії. Висвітлено проміжні результати застосування вказаної технології в логопедичній роботі з дітьми з порушеннями мовлення, які засвідчують ефективність використання кріотерапії в процесі формування артикуляційного праксису в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення. Відмічено такі якісні характеристики в дошкільників означеної категорії, як покращення м'язового тону артикуляційного апарату, збільшення часу на утримання відповідної артикуляційної позиції на 1-2 секунди, підвищення обсягу й точності артикуляційних рухів, зменшення допоміжних рухів тощо. Зокрема, окреслено перспективи подальших досліджень, що вбачаються в застосуванні означеної технології в корекційно-розвитковій роботі з дітьми середнього та молодшого дошкільного віку, молодшого шкільного віку та з дітьми інших нозологій і мовленнєвих труднощів.

Ключові слова: артикуляційний праксис, порушення мовлення, діти старшого дошкільного віку, загальний недорозвиток мовлення, кріотерапія.

The article highlights the issue of the peculiarities of the formation of articulatory praxis in preschool children with speech disorders and the use of innovative technologies in corrective and developmental work with the specified category of preschoolers. A general theoretical analysis of special literature was carried out and the essence of the key concepts «articulatory praxis», «articulatory dyspraxia», «cryotherapy» was considered, as well as the views of various scientists (domestic and foreign) on the meaning of these definitions. The analysis of the scientific source base made it possible to determine that preschoolers with general underdevelopment of speech have inherent difficulties: during the execution of voluntary movements by the organs of the articulatory apparatus; maintaining the necessary articulation posture; searching for the correct articulation of a particular sound and its pronunciation; exercising control over the movements of the organs of the articulatory apparatus and the sequence of their execution, etc. This provided the basis for the organization and conduct of an empirical study, which made it possible to determine the peculiarities of the formation of articulation praxis in older preschoolers with general underdevelopment of speech. According to the results of the obtained data, the authors developed and tested the method of its formation by means of cryotherapy. The intermediate results of the application of this technology in speech therapy work with children with speech disorders are highlighted, which testify to the effectiveness of the use of cryotherapy in the process of formation of articulatory praxis in older preschool children with general underdevelopment of speech. Such qualitative characteristics were noted in preschoolers of the specified category, such as improvement of the muscle tone of the articulatory apparatus, an increase in the time to hold the corresponding articulatory position by 1-2 seconds, an increase in the volume and accuracy of articulatory movements, a decrease in auxiliary movements, etc. In particular, the prospects for further research are outlined, which are seen in the application of the specified technology in corrective and developmental work with children of middle and younger preschool age, lower school age and with children of other nosologies and speech difficulties.

Key words: articulation praxis, speech disorders, children of senior preschool age, general underdevelopment of speech, cryotherapy.

УДК 376-053.4-056.264:364-785
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/53.2.12>

Хомик Т.В.,

канд. пед. наук,
ст. викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Київського університету
імені Бориса Грінченка

Суховець Н.М.,

студентка II курсу магістратури
факультету психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

Київського університету
імені Бориса Грінченка

Постановка проблеми. Вітчизняні та зарубіжні дослідження останніх років засвідчують збільшення кількості дітей із мовленнєвими труднощами. Одним із найбільш поширених мовленнєвих порушень у дошкільників є загальний

недорозвиток мовлення, якому притаманний специфічний розвиток усіх компонентів мовленнєвої діяльності та моторної сфери, зокрема її артикуляційного складника (Н. Гаврилова, Є. Груленко, Е. Данілавічюте, Ю. Рібцун, В. Тищенко,

Л. Трофименко, М. Шеремет, B.G. Mondelaers, E. Thelen та ін.).

Питання особливостей формування артикуляційного праксису в дітей із порушеннями мовлення свого часу досліджували Н. Бабич, Н. Гаврилова, У. Донцова, І. Іванкевич, Д. Кошман, Н. Пиляєва, Ю. Рібцун, К. Тичина, О. Шегера, М. Шеремет, М. Barichello, A. Bertagnolli та ін. Автори констатують, що для цієї категорії характерні прояви артикуляційної диспраксії та апраксії (труднощі рухливості органів артикуляційного апарату, контролю над їх рухами, наявність супутніх рухів тощо) [1, с. 9; 2, с. 144-173; 7, с. 39-40; 9, с. 328-333].

Тому, незважаючи на наявність численних досліджень з означеної проблематики, існує потреба в залученні сучасних інноваційних технологій у корекційно-розвиткову роботу. Одним із таких нетрадиційних засобів є кріотерапія, суть якої полягає у використанні дозованого холоду шматочками льоду на м'язи артикуляційного апарату та дрібного праксису (В. Галущенко, Ю. Коробко, І. Телевна, Л. Черніченко та ін.).

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Актуальність досліджень артикуляційного праксису та його порушень у дітей з мовленнєвими труднощами досі широко вивчається через складність даного явища та різноманітних особливостей його формування. А також, зокрема, й через роль даного виду праксису як одного з провідних у розвитку та становленні правильного, чіткого мовлення дитини. Даною тематикою у дітей дошкільного віку цікавиться низка вітчизняних та зарубіжних науковців, які присвятили не одну працю окресленій проблемі (Н. Бабич, Н. Гаврилова, Н. Пиляєва, Ю. Рібцун, К. Тичина, В. Тищенко, Л. Трофименко, B.G. Mondelaers, M. Barichello та ін.).

У сучасній практичній логопедії наявна низка ефективно впроваджених інноваційних методик і технологій, використовуваних у логопедичній роботі з метою подолання мовленнєвих порушень у дітей, удосконалення їхнього навчально-виховного й розвиткового процесів. Однією з таких технологій вважається кріотерапія, яка здебільшого використовується в медичній сфері та фізіотерапії. Оскільки вона включає в себе фізичні методи лікування, відмінною ознакою якої є застосування холоду в якості основного діючого фактора (О. Коденко, О. Матрошилін, О. Панченко, A. Łysień, G. Mikrut та ін.).

Як зазначають фахівці з ортодонтії C.S. Farah та N.V. Savage, кріотерапія це навмисне руйнування тканин шляхом застосування сильного холоду, а її основна техніка передбачає швидке охолодження, повільне розморожування та повторення процесу заморожування для максимального руйнування тканин [13, с. 2]. Своєю чергою, польські дослідники A. Łysień, G. Mikrut та A. Smykla трактують її як кріостимуляція (короткочасну, до трьох хвилин,

стимуляцію тіла при температурі нижче -160°C , що впливає на всю поверхню тіла, з метою викликати фізіологічні, системні та органні рефлекси, сприятливі для відновлення гомеостазу [14, с. 185]. Водночас, О. Матрошилін, В. Оніщенко, О. Панченко, Ю. Роголя, І. Сердюк, Т. Ткаченко та ін., вказують на дію холоду задля відновлення й активізації нервових процесів і м'язового стану внаслідок порушення або ж недорозвитку названих функцій [5, с. 168; 6, с. 148-149; 11, с. 10-11].

Аналіз джерельної бази наукових дослідів та праць засвідчує використання кріотерапії фахівцями й практичної логопедії (В. Галущенко, Ю. Коробко, І. Ластовка, О. Потапенко, І. Телевна, Л. Черніченко та ін.). Однак така технологія використовується з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами (дитячий церебральний параліч, синдром Дауна, розлади аутистичного спектра, тяжкі порушення мовлення (алалія, дизартрія тощо), моторні розлади та різні види диспраксій, зокрема артикуляційна) та має на меті різнобічний вплив у корекції розвитку. Однак, на конкретні розвідки щодо формування артикуляційного праксису із застосуванням кріотерапії у дітей із загальним недорозвитком мовлення не виявлено [3, с. 66; 4, с. 141; 8, с. 340-341; 10, с. 94-95; 12, с. 241].

Формулювання цілей статті. Отже, метою статті є висвітлення результатів дослідження стосовно особливостей використання кріотерапії в логопедичній роботі з формування артикуляційного праксису у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення II-III рівня.

Відповідно до мети було окреслено такі завдання: 1) проаналізувати стан вивчення питання формування артикуляційного праксису в дошкільників із порушеннями мовлення та використання інноваційних технологій у логопедичній роботі в спеціальній науково-методичній та психолого-педагогічній літературі; 2) емпірично дослідити стан сформованості артикуляційного праксису у дітей старшого дошкільного із загальним недорозвитком мовлення II-III рівня та визначити його особливості; 3) за результатами проведеного дослідження розробити й практично перевірити ефективність використання кріотерапії в логопедичній роботі з формування артикуляційного праксису в означеній категорії дошкільників.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Аналіз праць, присвячених розкриттю сутності поняття артикуляційного праксису, дозволяє дійти висновку, що це більш складна форма праксису, що забезпечує функціонування органів артикуляційного апарату, а також виступає основою для чіткого і плавного продукування мовлення, поділяючись на 2 види: кінестетичний (аферентний) та кінетичний (еферентний) (Н. Бабич, М. Бернштейн, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Гаврилова,

Н. Пиляєва, Ю. Рібцун, К. Тичина, В. Тищенко, М. Шеремет, М. Barichello, А. Bertagnolli та ін.) [1, с. 9; 2, с. 144-173; 7, с. 39-40; 9, с. 328-333]. Як зазначають науковці, у дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення характерні відповідні особливості у формуванні та проявляються у вигляді артикуляційних диспраксій та апраксій (Н. Бабич, Н. Гаврилова, І. Іванкевич, Д. Кошман, Н. Пиляєва, К. Тичина, О. Шегера та ін.) [1, с. 9; 2, с. 144-173; 7, с. 39-40; 9, с. 328-333].

Українські та зарубіжні дослідники в галузі логопедії (В. Галущенко, Ю. Коробко, І. Лас-товка, О. Потапенко, І. Телевна, Л. Черніченко, А. Damašauskas, С.S. Farah, N.V. Savage, S. Sipavičienė та ін.) зазначають, що кріотерапія це методика, яка передбачає застосування ігор із льодом у роботі з дітьми, зокрема для розвитку тактильної чутливості рук та дрібної моторики; збудження іннервації м'язів артикуляційної моторики тощо [3, с. 66; 4, с. 140; 8, с. 340-341; 10, с. 94-95; 12, с. 241; 13, с. 2; 15, с. 185].

Наукові розвідки В. Галущенко та Л. Черніченко у сфері застосування інновацій у корекційно-розвитковій роботі логопеда підтверджують позитивний вплив використання елементів кріотерапії на мозкові структури, зокрема на ті, що відповідають за мовлення; підвищення чутливості; стимуляцію дрібної моторики рук; покращення мовленнєвих функцій; підвищення пам'яті, уваги та інших психічних процесів і функцій; вдосконалення артикуляційної моторики та звуковимови; корекцію фонематичних процесів; загальне оздоровлення організму; покращення емоційного стану; соціальну адаптацію (зокрема, в разі дитячого церебрального паралічу, розладів аутистичного спектра та синдрому Дауна); формування нових нейронних зв'язків для виконання більш складних операцій та диференційованих рухів [3, с. 66; 12, с. 241].

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можемо зробити висновок, що кріотерапію на сьогодні розглядають як один із видів інноваційних нетрадиційних корекційно-розвиткових технологій. Хоча проста й легка в застосуванні, вона має на меті розв'язання багатьох завдань, одним з яких і, напевно, основних, є підвищення іннервації нервових закінчень (імпульсів), формування нових нейронних зв'язків та розвиток кори головного мозку. Відповідно, було б за доцільне дослідити ефективність використання кріотерапії як засобу формування артикуляційного праксису в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.

Задля реалізації поставленої мети та завдань було організовано емпіричне дослідження стану сформованості артикуляційного праксису у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення II-III рівня та визначено його

особливості. Його основою стали напрацювання Н. Бабич, Н. Гаврилової, А. Голуб, У. Донцової, А. Король, К. Луцько, Н. Пиляєвої, Ю. Рібцун, О. Славинської, К. Тичини, Л. Федорович щодо дослідження стану сформованості кінестетичного (аферентного) й кінетичного (еферентного) праксису в дітей старшого дошкільного віку. Усі дібрані діагностичні завдання були адаптовані відповідно до віку та особливостей розвитку реципієнтів.

Базою експерименту було визначено Дитячий клуб «Реек-А-Вов» с. Петропавлівська Борщагівка Києво-Святошинського району Київської області із залученням дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення II-III рівнів та типовим розвитком.

Узагальнені результати проведеного дослідження представлено на Рис. 1.

Отримані дані засвідчують, що у старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення артикуляційний праксис на високому рівні сформований у 20%, на середньому – у 30% та низькому рівнях – у 50% обстежених реципієнтів. Порівняно з їхніми однолітками з типовим розвитком, стан сформованості досліджуваного процесу у яких перебуває на середньому та високому рівні в однаковому співвідношенні (по 50% кожен). Це свідчить про те, що стан сформованості артикуляційного праксису в старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення значно відрізняється від типових показників.

Спостереження за виконанням запропонованих діагностичних проб дозволило визначити труднощі, що притаманні дітям із загальним недорозвитком мовлення: неповне або неможливість утримання артикуляційної пози; тремтіння бокових країв та кінчика язика; змінний м'язовий тонус; допоміжні рухи; нерівномірний тонус м'язів сторін обличчя та виражена асиметрія; відхилення язика вбік; труднощі перемикання артикуляційних рухів; неповний обсяг виконання; порушення точності й ритму тощо.

Отже, з урахуванням отриманих кількісних та якісних даних емпіричного дослідження було розроблено методику формування артикуляційного праксису в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення II-III рівня засобами кріотерапії, яка складається з комплексу масажних рухів із використанням кубиків льоду й підходить для використання її елементів під час проведення логопедичних занять. До дослідження було залучено старших дошкільників означеної категорії мовленнєвих порушень, що брали участь у першій частині експерименту.

Перед упровадженням формувального дослідження та проведенням маніпуляцій із льодом проводилася бесіда з батьками з метою виявлення протипоказань щодо застосування елементів кріотерапії в корекційно-розвитковій роботі

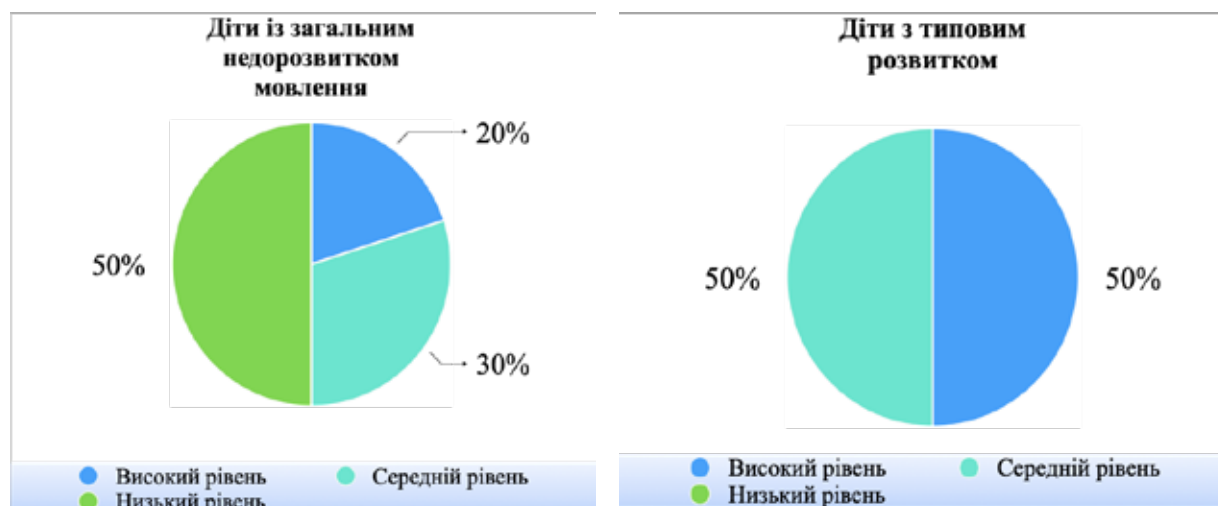

Рис. 1. Стан сформованості артикуляційного праксису у дітей старшого дошкільного віку (у % співвідношенні)

з дітьми. А саме уточнення даних щодо наявності онкологічних захворювань та новоутворень, хронічних захворювань, запальних процесів та підвищеної температури, епіготовності та судом, шкірних захворювань, алергічних реакцій на холод, пошкоджень шкіри тощо.

Зміст формувального експерименту передбачав активізацію таких процесів та операцій у обраної категорії дітей: м'язів артикуляційного апарату (нормалізація тону); підвищення рівня чутливості артикуляційного апарату; підвищення рівня кінестетичних відчуттів; здатності до утримання необхідних артикуляційних позицій; підвищення рухливості артикуляційного апарату.

Цілями формувального етапу дослідження було визначено: 1) підготовка матеріалу для проведення логопедичних занять із використанням кріотерапії (виготовлення кольорових кубиків льоду, допоміжних засобів, дидактичного матеріалу); проведення розробленого комплексу масажних рухів у визначених точкових зонах, спрямованих на формування артикуляційного праксису; доведення ефективності розроблених масажних рухів, спрямованих на формування артикуляційного праксису.

Для реалізації поставлених завдань запропонованої методики передбачалося використання комплексу масажних рухів із підготовленими кубиками льоду під час проведення логопедичних занять. Кубики льоду для здійснення масажу було підготовано в кольоровій гамі та у формі різних фруктів (слива, апельсин, яблуко, виноград, груша, ананас) з метою зацікавленості дітей та зниження рівня тривожності перед здійсненням на занятті маніпуляцій із льодом.

Масажні рухи здійснювались у відповідних зонах обличчя (біля крил носа – 2 точки; верхня губа – 1 точка / вздовж верхньої лінії; нижня губа – 1

точка / вздовж нижньої лінії; куточки губ – 2 точки; щоки – 2 точки; язик – 3 точки) та язика із застосуванням таких рухів, як утримання в певній точці, прогладжування, кругові оберти (див. Рис. 2).

Варто зауважити, що тривалість маніпуляцій з льодом на початку роботи мінімальний (до 5-7 секунд), із поступовим збільшенням на наступних заняттях (до 10-15 секунд на кожен точковий зону) та залежно від фізичного стану дитини й потреби в активізації тієї чи тієї зони артикуляційного апарату.

Результати проведеного дослідження щодо формування артикуляційного праксису в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення II-III рівня засобами кріотерапії засвідчують дієвість запропонованої інноваційної техніки. Отримані дані представлено на Рис. 3.

Результати показують, що у старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення артикуляційний праксис після формувального експерименту сформований на високому рівні у 20% (показники не змінились), на середньому – у 60% (збільшився показник вдвічі) та низькому рівнях – у 20% (зменшився показник на 30%) обстежених реципієнтів.

Висновки. Отже, аналіз стану сформованості артикуляційного праксису в старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення II-III рівня до та після формувального дослідження засвідчує позитивну динаміку в отриманих даних. У дошкільників відмічено покращення загального м'язового тону артикуляційного апарату, зменшення асиметрії обличчя, збільшення загального часу утримання артикуляційних позицій на 1-2 секунди, підвищення обсягу й точності артикуляційних рухів, зменшення допоміжних рухів, а також тремтіння під час виконання цих рухів артикуляційного апарату тощо.

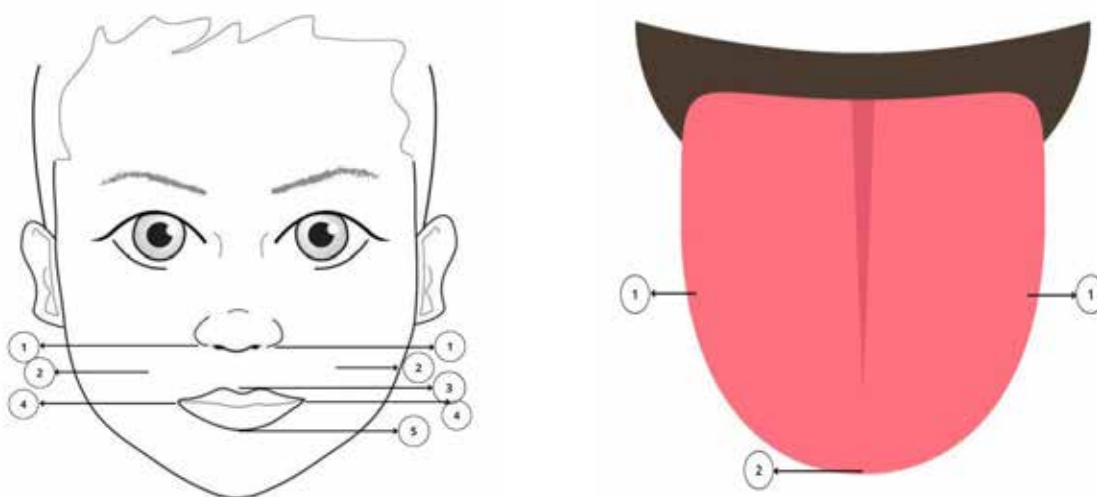

Рис. 2. Точки масажних рухів кубиками льоду на обличчі та язичі

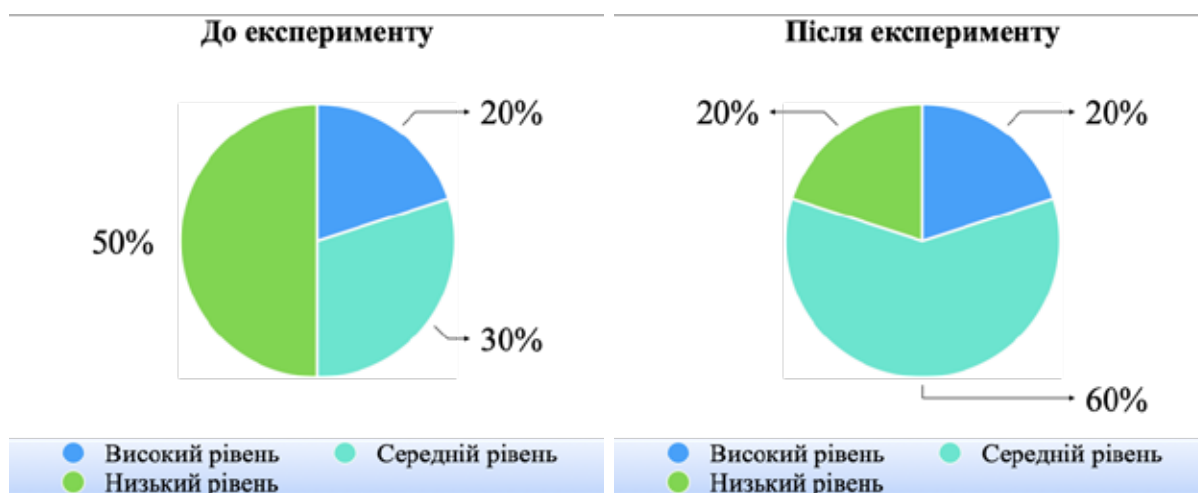

Рис. 3. Стан сформованості артикуляційного праксису у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення (у % співвідношенні)

Отримані результати свідчать про те, що застосування кріотерапії в корекційно-розвитковій роботі має свою ефективність, проте потребує подальших досліджень, удосконалень, а також, за необхідності, адаптування завдань для використання в роботі й із дітьми дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.

Перспективи подальших розвідок з цього напрямку передбачає: здійснення апробації щодо застосування вказаної технології в корекційно-розвитковій роботі з дітьми середнього та молодшого дошкільного віку, а також молодшого шкільного віку; адаптацію запропонованої методики відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дитини; апробацію щодо використання кріотерапії в роботі з дітьми інших нозологій та мовленнєвих труднощів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бабиц Н. М. Артикуляционная диспраксия у детей с нарушениями речи: логопедический и медицинский аспекты. *Science and education a new dimension. Pedagogy and psychology*. 2018. Vol. VI (74). Issue 180. P. 7–11.
2. Гаврилова Н. С. Особенности нарушения моторного развития периферийных органов мовлення у дітей з дислалією, дизартрією і ринолалією. *Теорія і практика сучасної логопедії* : зб. наук. праць. Київ : Актуальна освіта, 2007. Вип. 4. С. 144–173.
3. Галущенко В. І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2016. Вип. 7. Т. 1. С. 62–70.
4. Коробко Ю. В., Жерновкова К. Інноваційні підходи в роботі з дітьми-логопатами як засіб роз-

виту мовленнєвої компетенції. *Дитинство ХХІ століття: інноваційна освіта* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Україна, Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка, 25–26 жовтня 2018 року) / [ред.-упоряд. Т. В. Кулікова]. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. С. 139–142.

5. Матрошилін О. Г., Роголя Ю. Л. Застосування загальної повітряної кріотерапії у фізичній реабілітації. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. 2015. Вип. 5 (61). С. 167–170.

6. Панченко О. А., Оніщенко В. О., Сердюк І. А. Біологічні ефекти кріотерапії: обґрунтування доцільності застосування методу в практиці підготовки спортсменів. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2020. № 2 (24). Т. 5. С. 147–152.

7. Пиляєва Н. С. Проблема вивчення праксису та його відхилень у спеціальній літературі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. праць. Запоріжжя. 2021. № 77. Т. 2. С. 38–43.

8. Потапенко О. М., Ластовка І. Р. Використання інноваційних підходів у логопедичному масажі для дітей з порушеннями мовлення. *Хрестоматія з логопедії* : навч. посіб. / уклад.: С. В. Федоренко, І. С. Марченко ; за заг. ред. М. К. Шеремет. Київ : Книга-плюс, 2019. С. 339–347.

9. Рібцун Ю. В. Особливості артикуляційної моторики у дітей п'ятого року життя із ФФНМ. *Педагогіка здоров'я* : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції (7 квітня 2011 року) /

за заг. ред. проф. О. М. Микитюка. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2011. С. 326–331.

10. Телевна І. П. Доцільність застосування інноваційних здоров'язберігаючих технологій в роботі логопеда. *Корекційна та інклюзивна освіта очима молодих науковців* : зб. наук. праць. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. Вип. 9. Т. 2. С. 92–97.

11. Ткаченко Т. В. Крижана медицина. *Фармацевт Практик*. Київ : Farmaceut Praktik. 2019. № 1. С. 10–11.

12. Черніченко Л. А. Досвід інноваційної діяльності логопедів дошкільних навчальних закладів в умовах інклюзивної освіти. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 156. С. 239–243.

13. Farah C. S., Savage N. W. Cryotherapy for treatment of oral lesions. *Australian Dental Journal*. 2006. Vol. 51. №. 1. P. 2–5.

14. Łysień A., Mikrut G., Smykla A. Innovation in cryotherapy after thirty years research in Poland. *Journal of Education, Health and Sport*. 2019. Vol. 9. №. 3. P. 184–192.

15. Sipavičienė S., Damašauskas A., Klizienė I., Krutulytė Gr., Karpavičienė A., Česnaitis T. The influence of cryotherapy on the lower limb spasticity for children with cerebral palsy. *Baltic Journal of Sport and Health Sciences*. 2012. Vol. 2. №. 85. P. 69–75.

16. Skrzek A., Woźniewski M., Zagrobelny Z., Dziubek W., Malicka I. Influence of whole body cryotherapy on trunk muscles velocity and force parameters of men suffering from chronic backbone disorders. *Acta Biomedical Engineering. Whole body cryotherapy*. 2006. Vol. 1. № 1. P. 60–65.